

UN MAGISTRAL EVENIMENT ȘTIINȚIFIC: COLOCVIUL INTERNAȚIONAL *G. Ivănescu* – *100 de ani de la naștere*

VASILE D. ȚÂRA

Între 1 și 2 noiembrie 2012, a avut loc, la Iași, un eveniment științific și cultural impresionant prin amploare și calitate. Organizat sub egida celor mai importante instituții academice din *capitala culturală* a României: Filiala din Iași a Academiei Române, Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Universitatea „Al. I. Cuza”, Facultatea de Litere și Asociația Culturală „A. Philippide”, Colocviul a fost consacrat comemorării uneia dintre cele mai strălucite personalități ale filologiei românești, profesorul Gheorghe Ivănescu, m. c. al Academiei Române, la un secol de la venirea sa pe lume, în localitatea Vutcani, jud. Vaslui¹.

În timpul vieții, savantul enciclopedist s-a dedicat exclusiv muncii științifice, chiar și atunci când, din motive politice inventate, a fost supus, între anii 1948 și 1962, unui regim de nedreaptă și intolerabilă marginalizare. Abia după 12 februarie 1962, când a fost încadrat ca profesor la Universitatea din Timișoara, unde a funcționat până în 1969, dar mai ales după 1965, când a fost ales membru corespondent al Academiei Române, reabilitarea publică a marelui savant a fost reală, însă nu deplin acceptată de cei care l-au nedreptățit ori s-au bucurat de nefericirea lui.

¹ Tot în 2012, s-au împlinit 25 de ani de la trecerea sa în veșnicie, 60 de ani de când a fost exclus, pe nedrept, din învățământul universitar și 50 de ani de la reîncadrarea sa în sistemul de învățământ academic, fiind numit profesor și șef de catedră la Facultatea de Filologie de la Universitatea din Timișoara.

Prin venirea sa la Timișoara, filologia de aici, care se afla în primii ani de existență, a avut o șansă neașteptată și extrem de importantă. După cum sublinia profesorul Sergiu Drincu, la Timișoara G. Ivănescu s-a ocupat „cu multă pasiune de formarea tinerilor cadre didactice. Era o prezență copleșitoare și inconfundabilă datorită non-conformismului său funciar, erudiției de tip renescentist și desăvârșitei sale onestități intelectuale”². Aici, el și-a dorit și a reușit să creeze o școală lingvistică asemănătoare cu cea de la Iași, dar cu amprenta de originalitate a întemeietorului ei.

În timp, cu deosebire după ce și-a publicat opera capitală: *Istoria limbii române* (Iași, Ed. Junimea, 1980; ediția a II-a, în anul 2000), poziția sa de personalitate inconfundabilă în lumea lingvisticii românești s-a consolidat, părere confirmată și de Iorgu Iordan: „G. Ivănescu este, incontestabil, unul dintre marii noștri lingviști, și nu numai în comparație cu cei de astăzi. Pe aceștia îi întrece prin marea sa erudiție, care îl apropie de Hasdeu și de Philippide. Cu cel dintâi seamănă și prin bogăția și varietatea problemelor lingvistice care îl preocupă. Nu există aproape nici o ramură a lingvisticii care să nu-l fi atras și să nu-l fi determinat să abordeze una sau alta dintre problemele supuse discuției. La aceste calități, rare, în general, aș adăuga una, și mai rară, poate, și anume: originalitatea ideilor, care, câteodată, surprinde și chiar derutează, dar nu trebuie să uităm că știința, în general, progresează tocmai prin noutatea punctelor de vedere ale slujitorilor ei”³.

Colocviul de la Iași a relevat, cu pregnanță, aceste calități ale eminentului om de știință și lingvist, adică originalitatea ideilor și vasta sa erudiție în mai multe domenii ale științelor umaniste sau înrudite cu acestea: lingvistica, istoria, sociologia, filozofia, psihologia, antropologia etc. Dominanta esențială a preocupărilor sale științifice a fost, însă, cercetarea limbii. Așa cum remarca Iorgu Iordan (vezi *supra*) nu există domeniu al științei limbii pe care G. Ivănescu

² Sergiu Drincu, *Gheorghe Ivănescu (1912 – 1987)*, în *Viața academică în Banat, 1866 – 2006*, Timișoara, Ed. Orizonturi Universitare, 2006, p.226.

³ Iorgu Iordan, [Mesaj de felicitare], în *Profesorul Gheorghe Ivănescu la 70 de ani. Omagiul elevilor și colaboratorilor*, Iași, p. 29.

să nu-l fi abordat și în legătură cu care să nu fi exprimat puncte de vedere noi, menite să corecteze ori chiar să schimbe teorii și păreri mai vechi sau mai recente.

Lucrările Colocviului au fost deschise cu o ședință festivă, la care au participat și au rostit alocuțiuni omagiale acad. Bogdan C. Simionescu, președintele Filialei din Iași a Academiei Române, prof. univ. dr. Vasile Ișan, rectorul Universității „Al. I. Cuza”, prof. univ. dr. Codrin-Liviu Cuțitaru, decanul Facultății de Litere de la Universitatea „Al. I. Cuza” și prof. univ. dr. Eugen Munteanu, directorul Institutului de Filologie Română „A. Philippide”, care a moderat ședința și a rostit discursul inaugural: *Ivănescu, omul și intelectualul*.

În toate comunicările ținute la acest eveniment științific, s-au prezentat și s-au analizat, pe larg, concepțiile și contribuțiile profesorului G. Ivănescu în domenii fundamentale ale lingvisticii românești, romanice, indo-europene și generale. Din cele 63 de comunicări anunțate în *Program*, s-au ținut 53. Autorii, care aparțineau tuturor categoriilor și generațiilor de cercetători, de la academicieni și profesori universitari la doctoranzi și masteranzi, și-au prezentat comunicările în două ședințe plenare și în șapte secțiuni, care și-au desfășurat lucrările vreme de două zile, dimineața și după-masă. În plen, au ținut comunicări acad. Michael Metzeltin (Universităt Wien, Austria), prof. univ. dr. Gheorghe Chivu, m. c. al Academiei Române, CS I dr. Carmen-Gabriela Pamfil și prof. univ. dr. Vasile D. Țâra. Secțiunile au fost organizate pe teme, după cum urmează: *Evocări ale personalității lui G. Ivănescu* (moderator: CS I dr. Carmen-Gabriela Pamfil), *Exegeze ale operei lui G. Ivănescu. Limbaj și comunicare, lingvistică generală și comparată, filosofia limbajului* (moderator: prof. univ. dr. Ioan Oprea), *Exegeze ale operei lui G. Ivănescu. a. Gramatică; b. Istoria limbii* (moderator: prof. univ. dr. Maria Iliescu, Universităt Innsbruck, Austria), *Exegeze ale operei lui G. Ivănescu. Fonetica, fonologie, dialectologie* (moderator: prof. univ. dr. Zamfira Mihail), *Exegeze ale operei lui G. Ivănescu. Popular – literar în terminologiile românești* (moderator: prof. univ. dr. María Dolores Sánchez Palomino) și *Exegeze ale operei lui G. Ivănescu. Stilistică, poetică, lingvistica textului, analiza discursului* (moderator: prof. univ. dr. Elena-Oana Popârda), *Exegeze*

ale operei lui G. Ivănescu. a. *Istoria limbii române literare*; b. *Lexicologie, etimologie, onomastică* (moderator: CS I dr. Cristina Florescu).

Comunicările prezentate la Colocviu vor fi publicate în „Anuarul de lingvistică și istorie literară” pe 2013, revista Institutului de Filologie Română „A. Philippide” din Iași.

În cadrul Colocviului, au fost lansate volumele: Gheorghe Ivănescu, *Problemele capitale ale vechii române literare*, ediția a II-a revăzută. Îngrijirea textului, bibliografie, indici și notă asupra ediției de Eugen Munteanu și Lucia-Gabriela Munteanu. Postfață de Eugen Munteanu, Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2012, și „Anuarul de lingvistică și teorie literară”, LI (2011), nr. special *Eugeniu Coșeriu – 90 de ani de la naștere*, care cuprinde comunicările ținute la Colocviul Internațional *Eugeniu Coșeriu - 90 de ani de la naștere*, Iași – Bălți, 27-29 iulie 2011.

Reeditarea *Problemelor capitale* și Colocviul Internațional *G. Ivănescu – 100 de ani de la naștere* sunt, fără îndoială, două evenimente științifice majore, care contribuie semnificativ la așezarea marelui savant pe locul ce i se cuvine în panteonul filologiei românești.